

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК32-2022
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
бізнесу та сфери обслуговування

30 серпня 2022 р., протокол № 07

Рішення Вченої ради

Галина ТАРАСЮК

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»**

для студентів освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 242 «Туризм»
освітньо-професійна програма «Туризм»
факультет бізнесу та сфери обслуговування
кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

Схвалено на засіданні
кафедри туризму та готельно-
ресторанної справи
«29» серпня 2022 р.,
протокол №05

Голова кафедри
Галина ТАРАСЮК

Гарант освітньо-професійної програми
Ольга МІЛІНЧУК

Розробник: асистент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Діна ЯРМОЛЮК

Житомир
2022-2023 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК32-2022
	Екземпляр № 1	Арк 14/2

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 24 «Сфера обслуговування»	нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність 242 «Туризм»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		3-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Розробка екскурсії		5-й	-
Загальна кількість годин – 120	Освітній ступінь бакалавр	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 3		32 год.	-
		Практичні, семінарські	
		32 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		56 год.	-
		Індивідуальні завдання:	
-	-		
Вид контролю:			
екзамен			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання – 53 % : 47%.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК32-2022
	Екземпляр № 1	Арк 14/3

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Світове співтовариство визнало туризм ефективним засобом індивідуального й колективного вдосконалення, важливою складовою якого є послуга суто інтелектуального характеру – екскурсія з її просвітницькою, духовною та освітньою функціями.

Мета курсу (інтегральна компетентність) — формування у студентів теоретичних, професійних знань і практичних навичок, що дають їм змогу самостійно організовувати й планувати екскурсійну діяльність; розробляти й проводити екскурсії; здійснювати екскурсійне обслуговування.

Мета дисципліни «Організація екскурсійної діяльності» – сформувати у студента систему знань і навичок з теорії, методики та організації екскурсій, які є складовою туристичної діяльності і одними із дієвих засобів пізнання рідної країни, що сприятиме відродженню історичної пам'яті нації та духовності, вихованню національної гордості та любові до батьківщини, формуванню гармонійно розвиненої особистості, прищепленню загальнолюдських цінностей у студентів.

На сучасному етапі туристичний ринок потребує нових підходів до організації екскурсійної діяльності як одного з видів туристичного продукту.

Туроператори, що створюють екскурсійний продукт, повинні мати свою оригінальну марку, враховувати споживчий попит та диференціацію обслуговування (в т.ч. появи нових екскурсійних об'єктів, різноманітності екскурсійного продукту).

Формування кадрів туристичної організації – процес відтворення і виховання кваліфікованих фахівців, які у повному обсязі відповідають вимогам щодо технології обслуговування туристів і екскурсантів. Важлива роль при цьому належить підготовці менеджерів туристичної індустрії; екскурсоводів; якісної розробки самої екскурсії, оволодінню методикою і технікою її проведення.

Провідним завданням дисципліни є:

- виявлення особливості розвитку екскурсійної справи в контексті еволюції туристичної діяльності;

- визначення особливості створення інноваційного екскурсійного продукту та специфіку методики проведення оглядових та тематичних екскурсій;

- засвоєння практичних навичок професійної майстерності екскурсовода,

зокрема, опанування методичними прийомами показу та розповіді, а також ораторським мистецтвом і комунікаційною майстерністю, в тому числі з іноземними туристами;

- розкриття механізмів управління екскурсійною діяльністю в ринкових умовах, а також організаційно-інституційних засад розвитку екскурсійної справи в Україні;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК32-2022
	Екземпляр № 1	Арк 14/4

- вивчення сутності сучасних інструментів маркетингу і менеджменту екскурсійної діяльності, моделі управління екскурсійною діяльністю на національному рівні.

Контроль за видами діяльності студентів здійснюється шляхом поточного оцінювання знань, періодичним контролем по тестах після засвоєння ними першого, а потім і другого модуля. За результатами суми двох періодичних контролів виставляється підсумкова оцінка (іспит) за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен оволодіти компетентностями:

Загальні компетентності

ЗК03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

ЗК13. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК14. Здатність працювати в команді та автономно

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

ФК01. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності

ФК06. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).

ФК08. Розуміння принципів, процесів і технологій організації роботи суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем.

ФК09. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах

ФК 18. Здатність створювати, характеризувати та реалізовувати екскурсійний продукт, враховуючи культурні, історичні та екологічні особливості регіонів.

Результати навчання

РН06. Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів

РН12. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг

РН15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.

РН16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості

РН 24. Професійно здійснювати екскурсійну діяльність взаємодіючи з різними групами туристів.

У процесі викладання дисципліни передбачається читання лекцій. Проведення семінарських та практичних занять здійснюється за формою рольових ігор, оглядових і тематичних екскурсій, написання та захисту рефератів і контрольних робіт; передбачається також тестовий контроль та виконання індивідуального завдання розробка екскурсії.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК32-2022
	Екземпляр № 1	Арк 14/5

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Екскурсійна теорія та організація надання екскурсійних послуг на туристично-екскурсійних підприємствах

Тема 1. Історія екскурсійної справи в Україні

Основні етапи розвитку екскурсійної справи в Україні. Зародження туристичних організацій на Західній Україні в 20-30-ті роки ХХ ст. Історія розвитку екскурсійної діяльності в сучасній Україні.

Література: [4, 5, 8, 9, 11, 12].

Тема 2. Екскурсія та її сутність

Основні визначення екскурсії: відповідно до Ліцензійних умов, Закону

«Про туризм». Ознаки екскурсії, їх характеристика: активність, логічна послідовність, випереджувальна роль показу. Екскурсійний процес, його складові. Завдання екскурсійного процесу. Вимоги до екскурсії. Мета, завдання та форми проведення екскурсії. Функції екскурсії: інформація, культурний відпочинок, розширення кругозору, формування інтересів. Екскурсія як форма туристської послуги. Екскурсійний метод. Вимоги екскурсійного методу. Екскурсійний аналіз. Групи екскурсійного аналізу. Види аналізу. Показ, розповідь, рух - основні елементи екскурсії. Види показу. Вимоги до розповіді на екскурсії. Тематика екскурсій. Вимоги до тематики.

Література: [4, 5, 8, 9, 11, 12].

Тема 3. Класифікація екскурсій

Етапи удосконалення класифікації екскурсій. Сучасна класифікація екскурсій. Класифікація екскурсій залежно від змісту, тематики, складу учасників, місця проведення, способу пересування, форми проведення, тривалості. Характеристика екскурсії залежно від групових ознак. За змістом: оглядові й тематичні. За складом учасників для: дорослих і дітей, місцевого населення і туристів, сільського й міського населення, організованих груп та індивідуалів, бізнес-екскурсій. За місцем проведення: міські, заміські, музейні.

За способом пересування: пішохідні та з використанням різних видів транспорту. За формою проведення: екскурсія-масовка, екскурсія-прогулянка, екскурсія-концерт, екскурсія-спектакль, екскурсія для спеціальної аудиторії, навчальна екскурсія, пробна екскурсія.

Література: [4, 5, 8, 9, 11, 12].

Змістовий модуль 2. Екскурсійна методика Тема 4. Методика підготовки екскурсій

Організація та зміст процесу розробки нової екскурсії. Творча група, її

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК32-2022
	Екземпляр № 1	Арк 14/6

склад. Колективний характер роботи. Розподіл і виконання обов'язків членів групи. Термін підготовки екскурсії. Основні етапи підготовки екскурсії: визначення цілі, вибір теми, підбір та вивчення літературних джерел; робота зі

змістом екскурсії; знайомство з експозиціями і фондами музеїв; підбір та вивчення екскурсійних об'єктів; складання та інспектування маршрутів; підготовка контрольного тексту екскурсії; мова екскурсовода; комплектування

«портфеля екскурсовода»; вибір методичних засобів; складання методичних розробок; висновки методиста про текст і методичну розробку; прийом екскурсії; затвердження екскурсії. Порядок складання технологічної карти екскурсії.

Індивідуальний текст екскурсії, його особливості. Структура тексту.

Література: [4, 5, 8, 9, 11, 12].

Тема 5. Методика та техніка проведення екскурсії

Призначення методики проведення екскурсії. Загальна й часткова методика. Характеристика методичних способів: асоціація щодо порядку часу, асоціація щодо єдності місця, словесні методи (усна розповідь, бесіда, пояснення, переказ змісту, цитування тощо). Наочні методи: демонстрація в природі та в зображенні, спостереження тощо.

Практичні методи: огляд об'єкта, спостереження згідно із завданням екскурсовода. Метод вправ: вироблення навичок та умінь екскурсантів. Вимоги екскурсійної методики: методичні способи показу, розповіді, рух в екскурсії, використання «портфеля екскурсовода», техніка проведення екскурсії та контакт екскурсовода з групою. Особливі методичні прийоми. Прийоми демонстрації наочних матеріалів. Техніка проведення екскурсії. Вимоги до техніки проведення екскурсії.

Література: [4, 5, 8, 9, 11, 12].

Змістовий модуль 3. Практика надання екскурсійних послуг Тема 6. Професійна майстерність екскурсовода

Поняття «професійна майстерність екскурсовода». Складові «професійної майстерності екскурсовода». Вимоги до екскурсовода. Особистість екскурсовода. Права та обов'язки, навички та уміння екскурсовода, їх формування. Шляхи підвищення професійної майстерності екскурсовода. Культура та техніка мови екскурсовода, їх складові. Невербальні засоби мовлення. Психологічні завдання екскурсовода: формування та підтримка інтересу до екскурсії, організація уваги на екскурсії.

Література: [4, 5, 8, 9, 11, 12].

Тема 7. Диференційований підхід до екскурсійного обслуговування Суть, основа та принципи диференційованого підходу.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК32-2022
	Екземпляр № 1	Арк 14/7

Диференційований підхід до організації, змісту й методики підготовки та проведення екскурсій залежно від груп екскурсантів. Формування різних груп екскурсантів. Особливості підготовки та проведення екскурсій для різних груп: учасників звичайної екскурсії, навчальних екскурсій, екскурсій для сільського населення, екскурсій для туристів, екскурсій для молоді тощо.

Література: [4, 5, 8, 9, 11, 12].

Тема 8. Екскурсійна методика і шляхи її вдосконалення.

Сутність екскурсійної методики. Предмет та види екскурсійної методики, основні вимоги. Використання методичної літератури на екскурсіях. Робота з архівними документами та укомплектування «портфеля екскурсовода»). Сучасні шляхи вдосконалення екскурсійної методики. Новітні форми проведення екскурсії. Особливості організації екскурсій-квесту.

Література: [4, 5, 8, 9, 12].

Тема 9. Методична розробка та тематична карта екскурсії.

Основні вимоги до складання екскурсійного маршруту. Визначення методичних прийомів та техніки ведення екскурсії. Складання методичної розробки екскурсії. Об'їзд (обхід) в екскурсійному маршруті. Підготовка контрольного тексту екскурсії. Складання індивідуального тексту екскурсії. Прийом та здача екскурсії. Затвердження екскурсії і екскурсійного маршруту. Комплектування «портфеля екскурсовода». Обов'язкова документація екскурсії.

Література: [5, 8, 9, 12].

Тема 10. Організаційно-інституційні засади розвитку екскурсійної справи в Україні.

Державне регулювання туристичної і екскурсійної діяльності в Україні.

Основи правового регулювання в екскурсійної діяльності. Загальні положення законодавства України щодо екскурсійної діяльності. Правовий статус екскурсанта. Страхування, медична допомога, забезпечення безпеки при організації туристичної і екскурсійної діяльності. Організація підприємства в сфері надання екскурсійних послуг. Організаційно-правові основи функціонування екскурсійних установ. Міжнародні правові акти з регулювання туристичної і екскурсійної діяльності.

Література: [4, 5, 8, 9, 11, 12].

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК32-2022
	Екземпляр № 1	Арк 14/8

1. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього	у тому числі			
л		п	інд	с.р.	
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Екскурсійна теорія та організація надання екскурсійних послуг на туристично-екскурсійних підприємствах					
Тема 1. Історія екскурсійної справи в Україні	15	4	4	-	7
Тема 2. Екскурсія та її сутність	15	4	4	-	7
Тема 3. Класифікація екскурсій	10	4	4	-	2
Разом за змістовим модулем 1	40	12	12	-	16
Змістовий модуль 2. Екскурсійна методика					
Тема 4. Методика підготовки екскурсії	20	4	4	-	12
Тема 5. Методика та техніка проведення екскурсії	20	4	4	-	12
Разом за змістовим модулем 2	40	8	8	-	24
Змістовий модуль 3. Практика надання екскурсійних послуг					
Тема 6. Професійна майстерність екскурсовода	3	-	-	-	3
Тема 7. Диференційований підхід до екскурсійного обслуговування	7	2	2	-	3
Тема 8. Екскурсійна методика і шляхи її вдосконалення	7	2	2	-	3
Тема 9. Методична розробка та тематична карта екскурсії	11	4	4	-	3
Тема 10. Організаційно-інституційні засади розвитку екскурсійної справи в Україні.	10	2	4	-	4
Разом за змістовим модулем 3	40	12	12	-	16
Усього годин	120	32	32	-	56

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК32-2022
	Екземпляр № 1	Арк 14/9

2. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1.	Технологія підготовки нової екскурсії: технологія виконання 1 і 2 етапів підготовки екскурсії. Аналіз ринку екскурсійних послуг в регіоні	4
2.	Технологія підготовки нової екскурсії: Технологія виконання 3 і 4 етапів екскурсії	4
3.	Технологія підготовки нової екскурсії: Технологія виконання 5 і 6 етапів екскурсії	4
4.	Технологія підготовки нової екскурсії: Оформлення методичної розробки екскурсії	4
5.	Методичні прийоми ведення екскурсії. Опанування методичних прийомів показу	4
6.	Методичні прийоми ведення екскурсії. Опанування методичних прийомів розповіді	4
7.	Техніка ведення екскурсії	4
8.	Проведення пробної екскурсії	4
Разом		32

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК32-2022
	Екземпляр № 1	Арк 14/10

3. Самостійна робота студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1.	Основи екскурсійної діяльності	4
2.	Організація екскурсійних послуг на туристично-екскурсійних підприємствах	4
3.	Екскурсійна теорія: сутність екскурсії та класифікація екскурсій	4
4.	Технологія підготовки нової екскурсії. Етапи підготовки нової екскурсії	4
5.	Методичні прийоми ведення екскурсії	4
6.	Техніка ведення екскурсії	4
7.	Професійна майстерність екскурсовода	4
8.	Диференційований підхід до екскурсійного обслуговування	4
9.	Регіональні екскурсійні ресурси	4
10.	Підготовка ІНДЗ. Розробка екскурсії.	20
Разом		56

4. Індивідуальні завдання

Під час вивчення дисципліни «Організація екскурсійної діяльності» студенти виконують індивідуальне навчально-дослідне завдання розробку екскурсії.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання необхідне для систематизації, закріплення теоретичних знань і набуття практичних навичок з дисципліни. Так само ІНДЗ дозволяє опанувати студентам необхідними навичками при вирішенні конкретних практичних завдань по створенню нової екскурсії, розвитку навичок самостійної роботи й оволодінням методикою підготовки і ведення екскурсії.

Цілями виконання ІНДЗ є: закріплення, поглиблення й узагальнення знань, отриманих студентами на теоретичних і практичних заняттях, а також придбання навичок при проектуванні й здійсненні екскурсійного обслуговування за окремими етапами надання послуги, використовуючи існуючі технології.

При виконанні ІНДЗ студент повинен продемонструвати вміння у сфері науково-дослідної діяльності, уміння аналізу і синтезу інформаційних матеріалів за темою екскурсії, творчий підхід у представленні підтеми екскурсії.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК32-2022
	Екземпляр № 1	Арк 14/11

5. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни передбачено застосування усталених методів – лекції, практичні та семінарські заняття, а також, з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування активних і інтерактивних методів навчання (робота в дистанційному форматі); продуктивні (частково-пошукові, дослідні), самостійна робота.

6. Методи контролю

Оцінювання знань, вмінь та сформованість навичок студентів враховує всі види занять, що передбачені даною програмою. Перевірка і оцінювання знань студентів проводиться в наступних формах:

- Оцінювання роботи студента на практичних (семінарських) заняттях;
 - Оцінювання виконання індивідуального навчально-дослідного завдання;
 - Проведення контролю (усні опитування, письмові завдання, тестування з окремих модулів по дисципліні);
 - практична перевірка вмінь і навичок при захисті учбової екскурсії.
- Підсумковий контроль – екзамен.

7. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний (модульний) контроль									Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3				
T1	T2	T3	T4	T5	T7	T8	T9	T10	100
10	10	10	10	10	10	10	10	10	

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК32-2022
	Екземпляр № 1	Арк 14/ 12

Шкала оцінювання

За шкалою ЄКТС	За національною шкалою		За 100-бальною шкалою
	екзамен	залік	
A	Відмінно	Зараховано	90-100
B	Добре		82-89
C			74-81
D	Задовільно		64-73
E		60-63	
FX	Незадовільно	Не зараховано	35-59
F		0-34	

8. Рекомендована література

Базова

1. Про внесення змін до Закону України «Про туризм»: закон України [прийнято Верхов. Радою 18 листопада 2003 р. № 1282- IV]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1282-15>

2. Положення про порядок видачі дозволів на право здійснення туристичного супроводу фахівцям туристичного супроводу: наказ [видано Державною туристичною адміністрацією України 24 вересня 2004 р. № 83]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1344-04>

3. Про внесення змін до Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту: постанова [видано Кабінетом Міністрів України 29 січня 2003 р. № 141]. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/176-97-%D0%BF>

4. Поколюдна М.М. Організація екскурсійної діяльності : підручник; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.

5. Король О.Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі : навч.-метод. посібник Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 144 с.

6. Матвієнко, А.Т. Технологія та організація туристичної діяльності: Навч. посібник К.: Кондор, 2015. 120 с

7. Галасюк С.С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навчальний посібник К.: Центр учбової літератури, 2013. 178 с.

8. Бабарицька В. Екскурсознавство і музеєзнавство: навчальний посібник – 2-ге, перероб. і доп. К.: Альтерпрес РА, 2012. 444 с.

9. Галасюк С.С. Стандартизація, сертифікація туристичних послуг та ліцензування туристичної діяльності: навчальний посібник Одеса: Астропринт, 2011. 208 с.

10. Історія екскурсійної діяльності в Україні: Навч. посібник для студ./ В.К. Федорченко, О.М. Костюкова, Т.А. Дьорова, М.М. Олексійко. К.: Кондор, 2010. 166 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК32-2022
	Екземпляр № 1	Арк 14/ 13

Допоміжна

1. Зінченко В.А. Екскурсологія як туризмологічна наука Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Серія: філософські науки. 2010. Випуск 8. С. 211-223 URL: www.tourlib.net
2. Мальська М.П. Планування туристичної діяльності: підручник К.: Знання, 2010. 310 с.
3. Романенко О.В. Організація екскурсійних послуг. Культура народів Причорномор'я. 2009. №176. С. 159-161 URL: www.tourlib.net
4. Сокол Т.Г. Основи туристичної діяльності. К.: Грамота, 2006. 264 с.
5. Любіцева О.О. Методика розробки турів: навчальний посібник. 2-е вид., перероб. і доп. К.: Альтерпрес, 2008. 300 с.
6. Альтгайм Л.Б. Основи музейної та екскурсійної діяльності. Курс лекцій. Тернопіль: Тернопільський нац. пед. університет ім. В. Гнатюка, 2007. 113 с.
7. Любіцева О.О. Туристичні ресурси України: навчальний посібник. К.: Альтерпрес, 2007. 369 с.
8. Історія екскурсійної діяльності в Україні: Навч. посібник / [В.К. Федорченко, О.М. Костюкова, Т.А. Дьорови, М.М. Олексійко] К.: «Кондор», 2004. 166 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Верховна рада України. Офіційний веб-портал URL: rada.gov.ua
2. Державне агентство України з туризму та курортів. Офіційний сайт URL: www.tourism.gov.ua